

Tisková zpráva

Občané o inflaci a reálných příjmech – leden 2017

- ⊙ Zhruba polovina české veřejnosti pokládá současnou míru inflace za přijatelnou, o něco více než čtvrtina ji naopak má za nepřijatelnou.
- ⊙ Hodnocení inflace je podobné jako před rokem a lepší než v období let 2012 až 2015.
- ⊙ Inflační očekávání jsou poněkud vyšší než na počátku loňského roku, ale stále jsou výrazně nižší než kdykoli předtím od roku 2007.

Zpracoval:

Jan Červenka

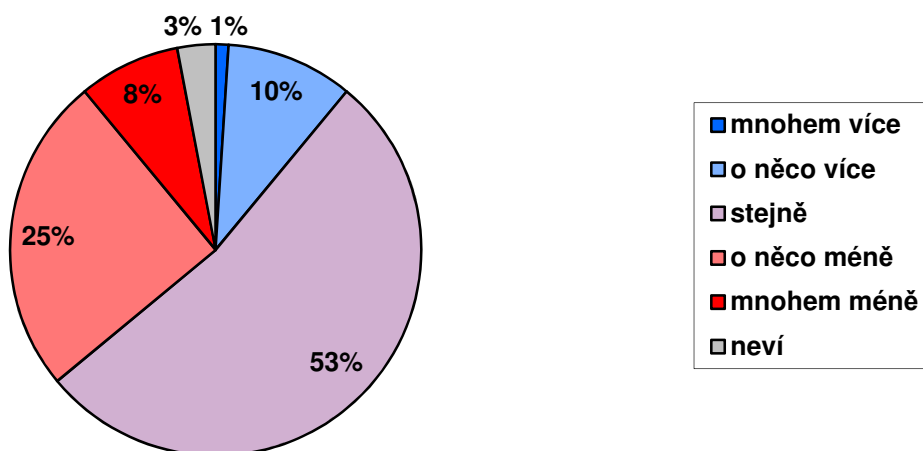
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Lednový výzkum CVVM se zabýval problematikou pohybu cenové hladiny, respektive míry inflace. Nejprve jsme všem dotázaným položili otázku týkající se vývoje reálných příjmů jejich domácnosti v uplynulém roce. Výsledky odpovědí respondentů zachycené v grafech 1 a 2 ukazují, že třetina (33 %) lidí se domnívá, že za příjmy své domácnosti může nakoupit nebo uhradit méně než před rokem, přičemž 25 % všech dotázaných zvolilo odpověď „o něco méně“ a 8 % uvedlo možnost „mnohem méně“. Zdaleka největší část o velikosti více než poloviny (53 %) pak tvoří podíl těch, kdo soudí, že reálný příjem jejich domácnosti je asi tak stejný jako před rokem, respektive že si za svůj příjem mohou nakoupit a uhradit stejně jako před rokem. Jen o málo více než desetina (11 %) občanů má pocit, že za svůj příjem si může nakoupit více než před rokem.

Graf 1: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem (%)¹

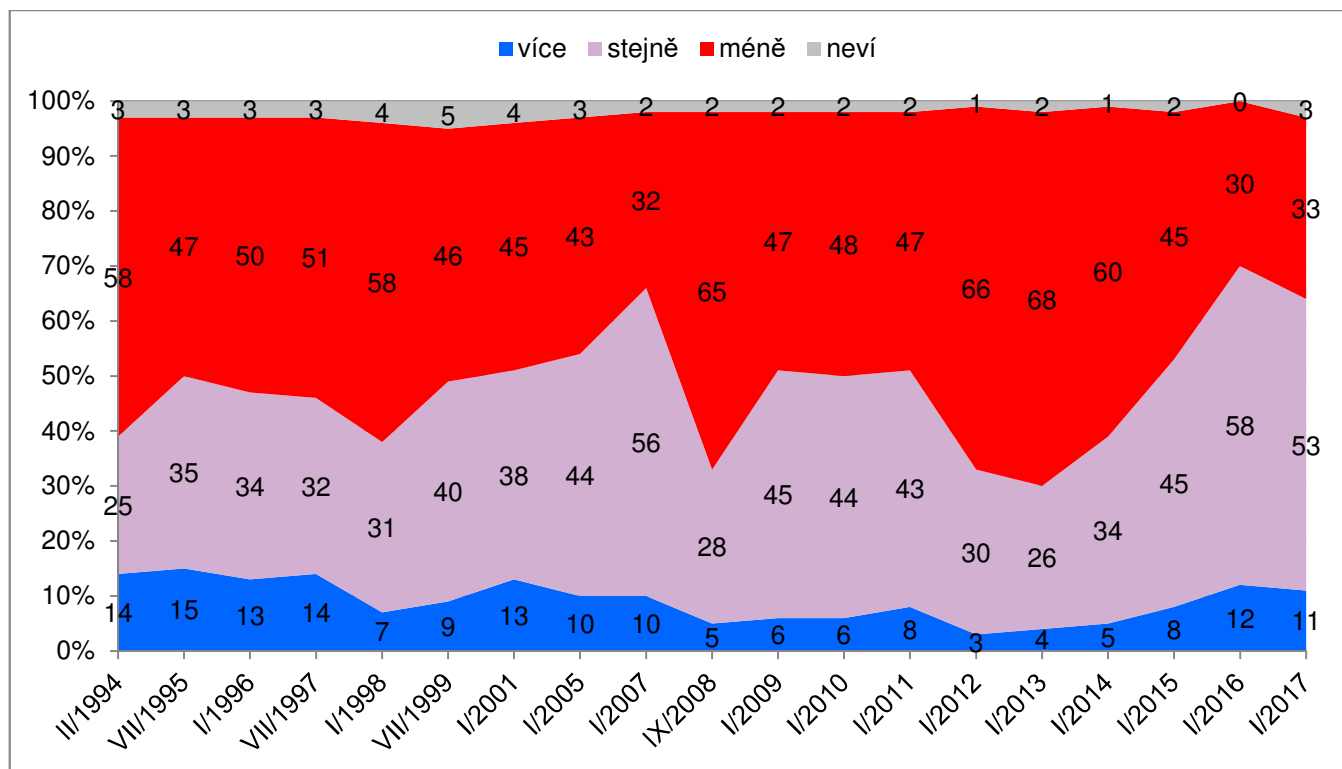
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. – 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak vyplývá z údajů v grafu 2, aktuální výsledek se v porovnání s loňským šetřením liší v mírně (o 5 procentních bodů) sníženém podílu těch, kdo uvádějí, že za svůj příjem mohou nakoupit stejně jako před rokem. Ostatní změny se pohybují v rámci statistické chyby. Oproti výsledku zaznamenanému v lednu 2015 představuje aktuální výsledek spolu s výsledkem z počátku roku 2016 výrazné zlepšení, když podíl těch, kteří si podle vlastního vyjádření za svůj příjem mohou nakoupit méně než před rokem, je aktuálně o 12 procentních bodů nižší, což se na druhé straně promítá navzdory jeho meziročnímu snížení hlavně do vyššího podílu těch, kteří podle svých slov ze svého příjmu mohou uhradit a nakoupit stejně jako před rokem (vyšší o 8 procentních bodů oproti lednu 2015). V porovnání s rokem 2013, kdy byla inflace dosud hodnocena nejhůře, se pak podíl těch, kdo si prý mohou za svůj příjem nakoupit méně než před

¹ Znění otázky: „Řekl byste, že za příjmy Vaší domácnosti můžete uhradit a nakoupit ve srovnání s dobou před jedním rokem mnohem více, o něco více, asi tak stejně, o něco méně nebo mnohem méně?“

rokem, snížil o 35 procentních bodů. Aktuální výsledek je přitom rámcově srovnatelný s dosavadními maximy z let 2016 a 2007.

Graf 2: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem – časové srovnání (%)

Pozn.: Kategorie „více“ je součtem podílů „mnohem více“ a „o něco více“, kategorie „méně“ je součtem podílů „mnohem méně“ a „o něco méně“.

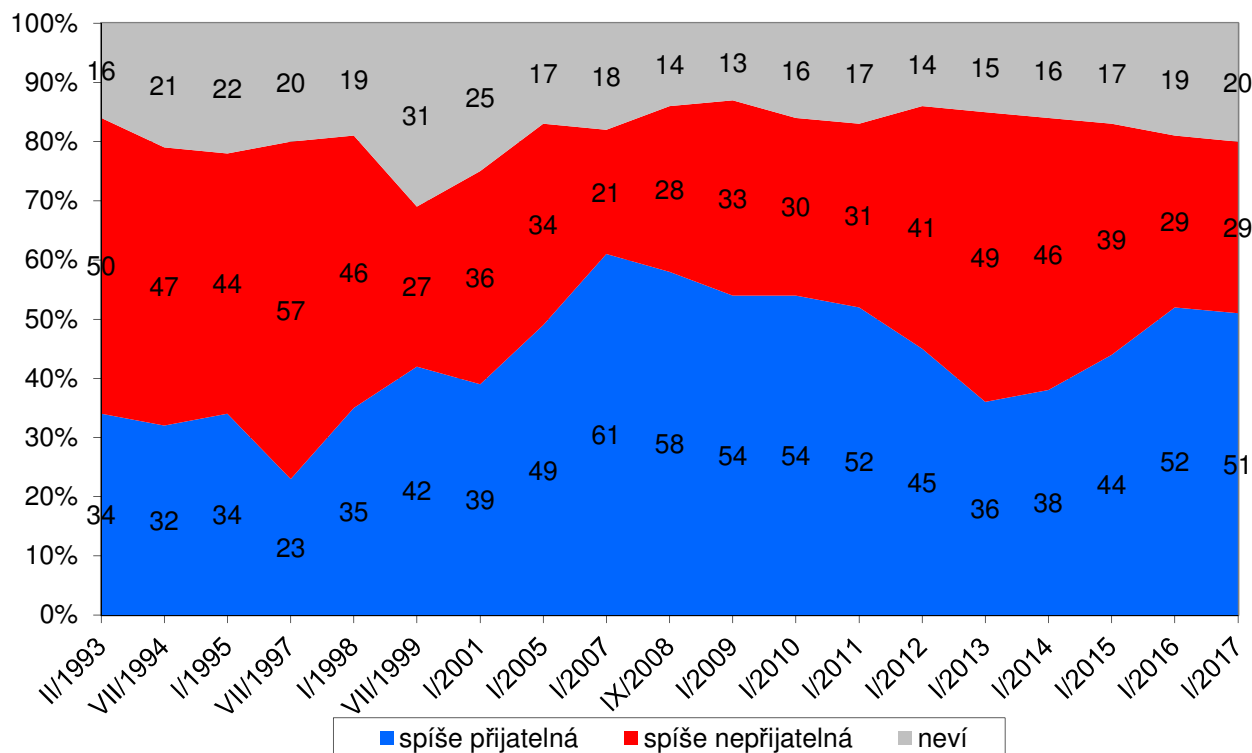
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Podrobnější analýza ukazuje, že odpovědi respondentů na výše uvedenou otázku silně korelují s jejich hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, když z těch, kdo ji hodnotí příznivě, asi šestina (17 %) uvedla, že může za svůj příjem nakoupit více než před rokem, a tři pětiny (61 %) řekly, že mohou za svůj příjem nakoupit asi tak stejně, zatímco u téměř tří čtvrtin (74 %) dotázaných se špatnou životní úrovní se objevila odpověď, že mohou za příjem své domácnosti nakoupit méně než před rokem. Méně než před rokem si za své příjmy mohou nakoupit i zhruba dvě pětiny (41 %) těch, kdo životní úroveň své domácnosti hodnotí jako „ani dobrou, ani špatnou“. Mezi lidmi s dobrou životní úrovní to v porovnání s tím byla necelá pětina (18 %).

Odpovědi na danou otázku rovněž velmi silně korespondují s hodnocením současné ekonomické situace v ČR, když výrazně častěji to, že za stávající příjem své domácnosti mohou nakoupit stejně nebo i více než před rokem, uváděli dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, zatímco to, že si za svůj příjem mohou nakoupit méně, říkali většinou ti, kteří vnímají ekonomickou situaci ČR jako špatnou. Pohled na vývoj reálného příjmu se zlepšuje s rostoucím vzděláním a faktickým příjmem. V poněkud horších barvách situaci okolo vlastního příjmu v porovnání se situací o rok zpět vidí lidé ve věku od 60 let výše, důchodci, nezaměstnaní, nekvalifikovaní a polokvalifikovaní dělníci, obyvatelé Jihočeského kraje, respondenti, kteří se na pravolevé škále politické orientace hlásí k vyhraněné levici, a z hlediska stranických preferencí stoupenci KSČM nebo rozhodní nevoliči bez preferované strany. Relativně příznivěji pak vyznívají odpovědi podnikatelů a samostatně činných, vyšších odborných nebo vedoucích pracovníků, řadových úředníků a provozních pracovníků, dotázaných, kteří sami sebe na pravolevé škále politické orientace řadí k vyhraněné pravici, a voličů ANO či TOP 09.

Další otázka bloku se týkala samotné inflace, respektive její přijatelnosti v průběhu posledního roku.²

Graf 3: Názory na přijatelnost stávající inflace (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. – 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 3, mínění, že současná inflace je přijatelná, zastává asi polovina dotázaných (51 %). Podíl respondentů vyjadřujících opačný názor je na úrovni necelých tří desetin (29 %).

V porovnání s předchozím šetřením z roku 2016 se situace nezměnila a zůstala výrazně lepší než v období let 2012 až 2015, zhruba na úrovni období let 2010-2011.

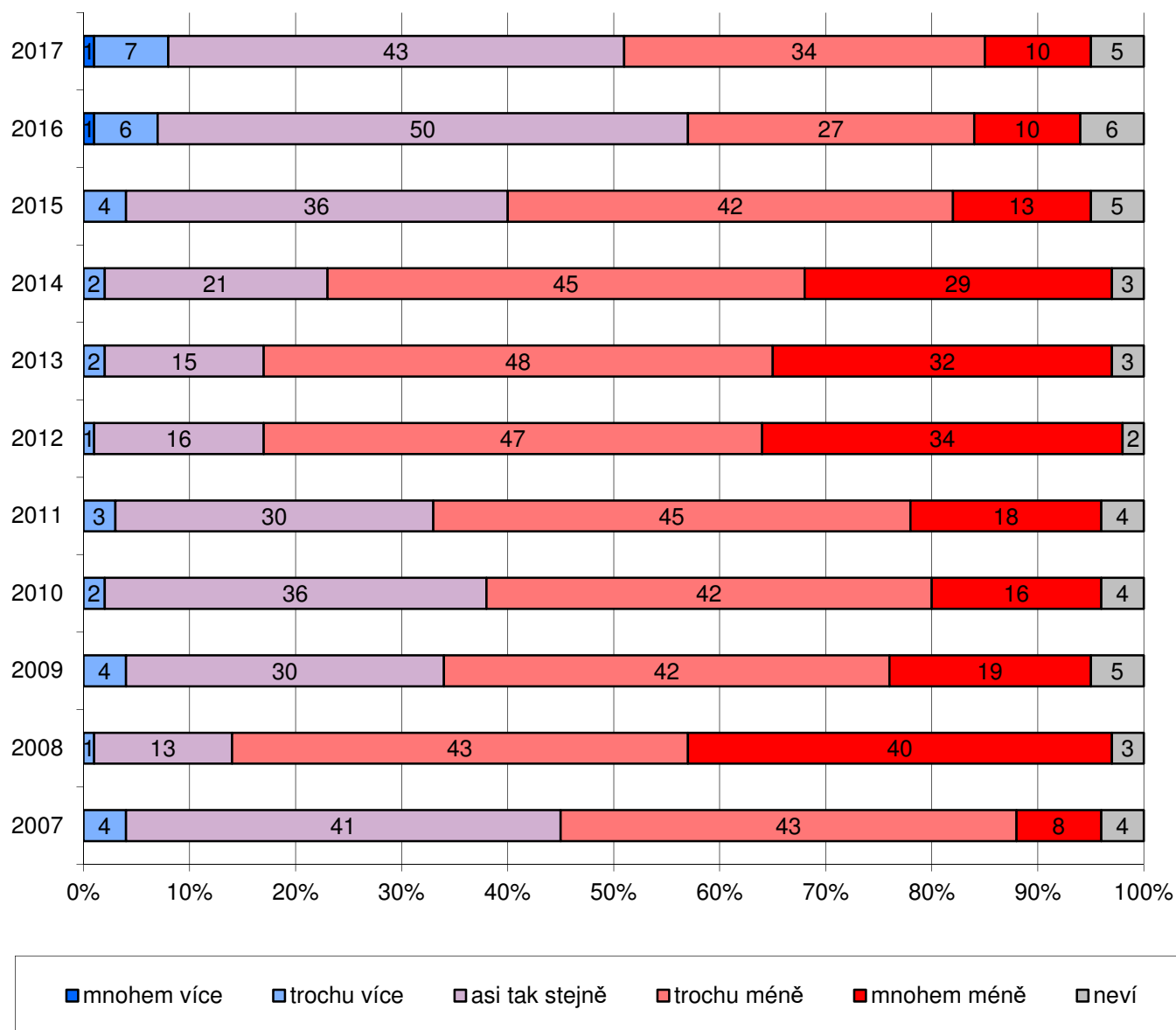
Rozbor podle základních sociodemografických znaků ukázal, že jako přijatelnou současnou inflaci častěji vidí absolventi vysokých škol, vyšší odborní nebo vedoucí pracovníci, Pražané, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé, kteří současnou ekonomickou situaci hodnotí jako dobrou, ti, kdo se sami na pravolevé škále politické orientace řadí jednoznačně na pravici, stoupcem ANO či ODS a ti, kteří v předchozí otázce uvedli, že si za svůj příjem mohou nakoupit více nebo stejně v porovnání se situací před rokem. Naopak častěji jako nepřijatelnou stávající inflaci hodnotí důchodci, nezaměstnaní, kvalifikovaní nebo polokvalifikovaní dělníci, lidé z obcí a malých měst od 2 do 5 tisíc obyvatel, občané z Jihočeského kraje, dotázaní se špatnou, případně „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní, respondenti, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako špatnou, lidé, kteří se sami politicky řadí jednoznačně na levici, rozhodnutí nevolíci bez preferované strany a lidé, kteří si za příjem své domácnosti mohou nakoupit méně než před rokem.

Poslední otázka bloku se nepřímo zaměřila na inflační očekávání v tomto roce.³

² Otázka: „A nyní o inflaci. Inflace znamená znehodnocení měny, takže se za stejné peníze nakoupí méně než dřív. Vy osobně jste inflaci v roce 2016 pocítoval jako spíše přijatelnou, nebo spíše nepřijatelnou?“

³ Otázka: „Myslíte si, že v tomto roce si budete moci nakoupit za stejné peníze mnohem více, trochu více, asi tak stejně, trochu méně, mnohem méně než dnes?“

Graf 4: Kolik bude moci nakoupit za stejný obnos v tomto roce (%)

Zdroj: CVMM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 9. – 22. 1. 2017, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky zachycené v grafu 4 ukazují, že více než dvě pětiny (44 %) občanů očekávají nějaké znehodnocení měny, přičemž 10 % se obává, že za stejné peníze si bude moci nakoupit mnohem méně než dnes, a 34 % předpokládá, že to bude trochu méně než dnes. Naopak více než dvě pětiny (43 %) lidí se domnívají, že za týž obnos budou moci nakupovat stejně jako dnes, 8 % dokonce očekává, že za stejné peníze bude možné nakoupit o trochu (7 %) či mnohem (1 %) více.

Oproti minulému roku se inflační očekávání poněkud zhoršila, když podíl těch, kdo očekávají, že si za stejné peníze budou moci nakoupit stejně, oproti loňsku o 7 procentních bodů klesl a naopak podíl těch, kdo předpokládají, že si koupí za stejné peníze „trochu méně“ než dnes, o 7 procentních bodů vzrostl. V porovnání s roky 2012 a 2013, kdy podíl těch, kdo předpokládali, že si budou moci koupit za stejné peníze trochu či mnohem méně než v době realizace

výzkumu, tedy že reálná hodnota peněz poklesne, dosahoval úrovně čtyř pětín (81 % v roce 2012 a 80 % v roce 2013), je aktuální inflační očekávání mnohem nižší. Od roku 2007, kdy byla srovnatelná otázka položena poprvé, jsou aktuální očekávání vývoje hodnoty peněz druhá nejpříznivější.

Relativně vyšší inflační očekávání se objevuje mezi dotázanými se špatnou nebo s „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní, dotázanými od 60 let výše, důchodci, nezaměstnanými, nekvalifikovanými či polokvalifikovanými dělníky, obyvateli Jihočeského kraje, lidmi, kteří se sami na pravolevé škále řadí k vyhraněné levici, voliči KSČM a rozhodnutými nevoliči, dotázanými, kteří ekonomickou situaci v ČR vnímají jako špatnou, těmi, kterým se podle jejich vlastního vyjádření za poslední rok zhoršil reálný příjem domácnosti, a těmi, kdo stávající inflaci hodnotí jako nepřijatelnou. Naopak optimističtější jsou v tomto ohledu respondenti s dobrou životní úrovní, absolventi vysokých škol, studenti, podnikatelé a samostatně činní, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, příznivci ANO či TOP 09, ti, kdo se politicky jednoznačně řadí k pravici, dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, ti, kdo si za svůj příjem mohou nakoupit stejně nebo více než před rokem, a dotázaní, kteří současnou inflaci považují za přijatelnou.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>9. - 22. 1. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1039</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>244</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.28, EV.29, EV.30</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev170302</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>2. března 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
